

فلسفه اخلاق

اخلاق حرفه‌ای کسب و کار

اخلاق حرفه‌ای حسابداری

ترجمه و تألیف :

دکتر رمضانعلی رویایی

عضو هیأت علمی دانشگاه — علوم و تحقیقات

دکتر علی اکبر رضایی

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائم‌شهر

سرشناسه : مک‌فایل، کن. McPhail, Ken
 عنوان و نام پدیدآور : فلسفه اخلاق: اخلاق حرفه‌ای کسب و کار اخلاق حرفه‌ای
 حسابداری
 مشخصات نشر : تهران : کتابخانه فرهنگ، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری : ۲۸۸ ص. جدول، نمودار
 شابک : 978-964-155-368-7
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیبای مختصر
 یادداشت: این مدرک در آدرس <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است.
 شناسه افزوده : والترز، دایان. Walters, Diane
 شناسه افزوده : رویایی، رمضانعلی، ۱۳۲۵، مترجم. رضائی، علی‌اکبر، ۱۳۶۱، مترجم
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۹۹۶۵۵۲

کتابخانه فرهنگ

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۱۵۵-۳۶۸-۷
 ISBN : 978-964-155-368-7

- عنوان : فلسفه اخلاق
 ترجمه و تألیف : دکتر رمضانعلی رویایی، دکتر علی‌اکبر رضائی
 ناشر : کتابخانه فرهنگ
 تیراژ : ۱۰۰۰
 چاپ اول : ۱۳۹۴
 لیتوگرافی : طاووس رایانه
 چاپ : دلاهور
 صحافی : صالحانی
 قیمت : ۱۵۰,۰۰۰ ریال
 دفتر مرکزی : تهران، خیابان انقلاب، بین فروردین و اردیبهشت، ساختمان ۱۳۴۸، طبقه چهارم،
 کتابخانه فرهنگ، تلفن : ۳۰ - ۶۶۴۹۸۹۲۹ - فکس : ۶۶۴۱۲۱۷۱
 فروشگاه مرکزی : تهران، خیابان انقلاب، بین فروردین و اردیبهشت، ساختمان ۱۳۴۸، طبقه اول،
 کتابخانه فرهنگ، تلفن : ۶۶۴۹۸۹۲۹، فکس : ۶۶۴۱۲۱۷۱
 فروشگاه مرکزی : تهران، خیابان انقلاب، بین فروردین و فخر رازی (روبروی دانشگاه) پاساژ
 فروزنده، کتابفروشی مغرارج، تلفن : ۶۶۴۹۴۹۶۶

«این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.»

سرآمدی یک حرفه به استخوان‌بندی اصول اجرایی آن متکی است، و استخوان‌بندی اصول اجرایی با تفکر و استعلای اندیشه پشتیبانی می‌شود، که بایستی بشود. تفکر و استعلای اندیشه در یک حرفه از درگاه‌ها و آستانه‌های فلسفی آن، و یا به طور کلی فلسفه، گذر می‌کند و از این رهگذر استغناء می‌یابد.

به نظر ما فلسفه اخلاق - در معنای عمومی آن - مهم‌ترین معبر برای استغناء بخشیدن به اخلاق حرفه‌ای است. حرفه ما، نویسندگان این کتاب، یعنی حرفه حسابداری از ویژگی‌هایی برخوردار است که این ویژگی‌ها توان حضور مؤثر، پاسخگویی درست و قابل اتکاء به آن می‌بخشد. قطعاً حوزه‌های اجرایی دیگری هم که این عنوان، «حرفه» را، به حق و با مشخصه‌های دانسته و شناخته زیور فعالیت‌های خود می‌کنند کم یا بیش حائز همان مصادیق بارز در حرفه حسابداری و قطعاً با لباسی از اختصاصات حرفه‌ای خود هستند. حرف پزشکی، حقوق، مهندسی، و نظایر آن‌ها فارغ و جدا از عرصه‌های تخصصی و اجرایی خودشان، از بسیاری جهات به حرفه حسابداری شباهت دارند. نظام‌مندی و اخلاقیاتی که این نظام‌مندی را استوار و پایدار نگه می‌دارد، مصادق درستی از این شباهت‌ها است که زیر عنوان «اخلاق حرفه‌ای» (Ethic) خطاب گرفته است.

ما در حرفه خودمان مکرراً و اجباراً در فرایندی قرار می‌گیریم که مسیر آن را مراحل پنج‌گانه مشاهده و یا بروز مسأله، واریسی آن، قضاوت، تصمیم‌گیری و خاتمه مهم آن یعنی امضاء اجزاء آن را تشکیل می‌دهند. این فرایند و شکل آن به صورت یک مدل کلی (بگویییم قیاسی) از مقایسه و تجزیه و تحلیل مدل‌های جزئی‌نگر دانشمندانی نظیر نلسون (۲۰۰۹)، تورن (۱۹۹۸) و رست (۱۹۹۹) عقیده‌جویی و از برکت توشه‌بری که حاصل بیش از ۱۲ سال تدریس مباحث حرفه‌ای‌گرایی، اخلاقیات و فضیلت‌های رفتاری و آیین‌های آن (Ethics) در مقطع دکترای حسابداری، Ph.D در واحد علوم و تحقیقات و چالش‌های علمی با دانشجویان این مقطع بوده به شکل زیرین استنتاج و طراحی شده است که حسن محوری آن تعامل (یا کشمکش) بین اخلاق و انگیزه است.

(مدل تعامل بین اخلاق حرفه‌ای و انگیزه‌ها)

بنابراین با تعمق در مدل فوق درمی‌یابیم که اخلاق حرفه‌ای (ETHICS) سایه به سایه رفتارهای حرفه‌ای‌مان به همراه ما می‌آید و به مثابه شمشیر دموکلس هشدارآمیز و هم‌زمان به مثابه یک سپر دفاعی مقاوم در طول و عرض این فرایند از ما و حرفه ما مراقبت می‌کند.

از یک دیدگاه کاملاً مربوط می‌توان اظهار کرد که اخلاق حرفه‌ای وجوه کاربردی اخلاق عمومی (MORAL) در یک حرفه به شمار می‌آید بنابراین بایستی فلسفه اخلاق و پایه‌های انکارناپذیر آن را بشناسیم تا آن‌طور که گفته شد، آن را معبر و یا گذرگاه فلسفی اخلاق حرفه‌ای و محمل استغناء آن قلمداد کنیم.

هر آنچه گفته آمد چتر اخلاقی و یا سایه‌سار تمام ارشته‌ها یا حرف گوناگون کسب و کار نیز هست، و در جای جای کتاب حاضر به تأکید با اشاره مورد خطاب قرار گرفته است. روشن است که اخلاقیات در کسب و کار (Business) به

دلایل گوناگون، از جمله گسترده شمولی آن از لحاظ انواع، انسان شمولی آن فارغ از طبقه، قشر، جنسیت، اقلیم، فرهنگ‌ها، خرده فرهنگ‌ها و بسیاری دیگر از عوامل و متغیرهای اظهارالمن الشمس دارای اهمیت، جایگاه ویژه و مستحق برخورد متفکرانه و کاربردی بیشتری نسبت به حرفه‌های نظیر حرفه حسابداری است. آنچه وجه تمیز و منعکس کننده ویژگی قابل توجه و تأکید است، فقط نظام‌مندی حرفه گرایانه است که حسابدار را به صورت قانونی و مکتوب پاسخگوی طیف وسیعی از ذینفعان می‌کند و از زمینه‌های کسب و کار به همان دلایل فوق‌الاشاره فاقد آن می‌باشد.

مطالب کتاب در دو بخش تنظیم شده است. بخش اول که ۵ فصل را دربرمی‌گیرد به نظریه‌ها، و آرایه و عقاید متفکران و فلاسفه در حوزه علم اخلاق می‌پردازد. در فصل اول کلیاتی در باب اخلاق حرفه‌ای در کسب و کار (Business) و در حسابداری (Accounting) و اهداف آموزشی کتاب پرداخته می‌شود. در ادامه بخش، دیدگاه اساسی و بنیادی در اخلاق می‌آید. در فصل دوم؛ دیدگاه‌های توصیفی، و در فصول سوم، چهارم و پنجم؛ دیدگاه‌های دستوری؛ دیدگاه‌های سیاسی و دیدگاه‌های فرامردن و نومردن به تفصیل و یا جزئیات نظری و عملی مطرح می‌گردد.

بخش دوم کتاب ما را به جهان کاربردهای آنچه در بخش اول آموخته‌ایم، راهنما می‌شود؛ به دنیای بازار، اجرائیات، عمل‌ها، رفتارها و واکنش‌های حرفه‌ای، که «اخلاق حرفه‌ای» و «اخلاق حرفه‌ای در کسب و کار» و «اخلاق حرفه‌ای در حسابداری» عنوان گرفته است. در فصل ششم نقش حسابداری در سیستم‌های بازار Market Systems با تأکید بر اقتصاد بازار آزاد و جنبه‌های گوناگون انصاف و تساوی جمعی و عمومی، در فصل هفتم؛ اخلاق شمول بودن یک حسابدار حرفه‌ای، در فصل هشتم اخلاق حرفه‌ای در عرصه جهانی حرفه حسابداری با تفاوت‌ها، همسان‌سازی‌ها و تأثیرات اتفاقات محیطی بر حسابداری بین‌المللی و نهایتاً در فصل نهم به وجوه ذهنی، ارزش، دانش‌های محیطی حرفه‌ها، سرمایه‌های فکری و تأثیر آنها بر گزارشگری‌های مالی پرداخته خواهد شد.

لازم به ذکر است که استخوان‌بندی کلی کتاب از ساختار کتاب Accounting and Business Ethics نوشته Ken McPhail و Diane Walters¹ بهره جسته است ولی به دلیل شرایط حرفه‌ای ایران و تازگی طرح مطالب مربوط به موضوع کتاب، برحسب مقتضیات و نیازها مطالب زیادی به آن اضافه شده که همین امر به بار تألیفی کتاب وزن بیشتری داده و قدرت پاسخگویی به نیازهای علمی و فلسفی دانشجویان و خوانندگان فارسی زبان را افزایش داده است. نکته مهم این است که توصیه اکید بر لزوم مطالعه بی‌نویس‌ها، حتی الامکان و حتماً پیش از ورود به متون فصول می‌شود. این امر سبب درک سریع‌تر و بهتر مباحث نظری و فلسفی کتاب گشته و هم‌چنین زمینه‌ساز ورود آگاهانه به مباحث هر فصل خواهد شد. این توصیه ضروری در مقدمه‌های فصول ۹ گانه تکرار و مؤکداً توصیه و تشویق شده است.

در پایان هر فصل فهرست مأخذ و منابع کتب و مقالات درج شده است و نکته مهمی که این کتاب را از سایر متون مشابه متمایز می‌کند این است که با منابع دیگری از قبیل سایت‌های علمی، فیلم‌های سینمایی، وبلاگ‌ها و سایر رسانه‌های معمول و در دسترس تجهیز گردیده است.

مباحث مربوط به اخلاق حرفه‌ای در ایران تازگی دارد. هدف از نوشتن این کتاب پرداختن به اصول و دستورات آئین رفتار حرفه‌ای نبوده، بلکه قصد ما پرداختن به زمینه‌های بنیادی و نظری و فکری که این دستورات را پشتیبانی می‌کنند بوده است. اگر بتوان به این توفیق دست یافت که:

بردن مدیر، حسابدار و کاسب و به طور کلی اهالی کسب و کار به دنیایی که او را از جاذبه‌های ثروت، پراگماتیسم محض، وظیفه‌مندی مطیعانه، و روابط خادم و مخدومی مطلق جدا کرده و دنیای تفکر و اندیشه را به روی آنان باز کند؛ یعنی از او یک عملگرای اندیشمند هم بسازد. دستیابی به این توفیق، دستیابی به ارزش‌های والای سرمایه اجتماعی و قابل اتکاء را آسان‌تر خواهد کرد.

در پایان از دانشجویان ورودی سال ۱۳۸۹ دوره دکتری حسابداری واحد علوم و تحقیقات ایران که اسباب ترجمه مقدماتی و اولیه بخش‌هایی از متن را فراهم کرده بودند تشکر می‌شود.

رمضانعلی رویایی

تهران - زمستان ۱۳۹۳

بخش اول : گذری بر نظریات حوزه علم اخلاق

فصل اول : مقدمه: کلیاتی در باب آئین رفتار حرفه‌ای در کسب و کار و حسابداری

۱۴	مقدمه
۱۵	نگرانی‌ها در مورد پیگیری اخلاقیات حسابداران
۱۵	پیگیری اخلاقیات در حرفه‌ی حسابداری
۱۸	افزایش اهمیت و پیچیدگی حسابداری
۱۹	سردرگمی اخلاقی
۲۰	مقدمه‌ای در مورد تحلیل اخلاقی حسابداران
۲۱	اهداف آموزشی کتاب
۲۲	ساختار کتاب
۲۵	پرسش‌ها
۲۶	منابع

فصل دوم : فلسفه اخلاق: دیدگاه‌های توصیفی چه عواملی در واکنش حرفه به دوراهی‌ها مؤثر است؟

۳۲	مقدمه
۳۲	اصول اخلاقی حسابداران و سایر افراد حرفه‌ای
۳۳	مشخصه‌های حرفه‌ی حسابداری
۳۵	اخلاق در حرفه‌های دیگر
۳۶	مدل‌های رفتار اخلاقی
۳۶	مدل رشد کولبرگ
۳۶	مدل مراقبت گیلیگان
۳۷	ویژگی‌های شخصی و رفتار اخلاقی
۳۷	تأثیر سن و جنسیت
۳۸	ویژگی‌های ساختاری و مسائل اخلاقی
۳۸	فرهنگ
۴۰	سازمان‌ها و گروه‌های کاری
۴۱	فرایند طبقه‌بندی موضوعات در ذهن انسان
۴۲	ماهیت مسائل اخلاقی و رفتار اخلاقی
۴۲	اخلاق اقتضایی
۴۲	دامنه اهمیت مسئله اخلاقی
۴۲	مکان یا نحوه‌ی طرح مسئله اخلاقی
۴۴	خلاصه
۴۵	سوالات
۴۶	پی‌نوشت ۱: مدل توسعه اخلاقی کولبرگ
۵۳	پی‌نوشت ۲: مدل اخلاق مراقبت گیلیگان
۵۷	منابع

فصل سوم : فلسفه اخلاق: دیدگاه‌های دستوری الزامات رفتاری حرفه

۶۶	مقدمه
۶۶	اخلاقیات و وظیفه‌شناسی (وظیفه‌مندی)
۷۰	نظریه عدالت رالز
۷۱	اخلاقیات فرجام‌شناختی

۷۲	 سودمندگرایی منطقی و عملی
۷۳	 رویکردهای مبتنی بر تقوا برای رفتار افراد
۷۴	 شعور و شور اخلاقی
۷۵	 خلاصه
۷۵	 سؤالات
۷۶	 پی‌نوشت ۱: اخلاقیات و وظیفه‌شناسی کانت
۸۱	 پی‌نوشت ۲: جان رالز - نظریه‌ای در باب عدالت
۹۱	 پی‌نوشت ۳: فلسفه سیاسی لیبرالیسم یا لیبرالیسم سیاسی
۹۴	 منابع

فصل چهارم: فلسفه اخلاق: دیدگاه‌های سیاسی تأثیر حرفه بر ساختار عمومی جامعه

۱۰۰	 مقدمه
۱۰۱	 روسو و اجتماع: من چه کسی هستم؟
۱۰۲	 حقوق و وظایف
۱۱۱	 امانوئل لویناس و دیده‌شناسی اخلاق
۱۱۱	 آیا اخلاق به چه چیزی شباهت دارد؟
۱۱۴	 خلاصه
۱۱۴	 پرسش‌ها
۱۱۵	 پی‌نوشت ۱: جان استوارت میل و نظریه‌ای در باب آزادی
۱۲۳	 پی‌نوشت ۲: فلسفه‌ی سیاسی توماس هابز
۱۲۹	 پی‌نوشت ۳: جان لاک - نظریه آزادی و نقش دولت
۱۳۳	 پی‌نوشت ۴: نظریه قرارداد اجتماعی
۱۳۷	 منابع

فصل پنجم: فلسفه اخلاق: دیدگاه‌های فرامردن و نومردن فرایند اخلاقی شدن حرفه

۱۴۴	 مقدمه
۱۴۵	 دیدگاه‌های فرامردنیسم یا پست‌مردنیسم
۱۴۶	 اخلاق از منظر فوکو
۱۴۹	 دیدگاه نومردن: هابرماس و اخلاق گفت‌وگو
۱۵۳	 دیدگاه‌های فرامردن و نومردن
۱۵۷	 خلاصه
۱۵۷	 سؤالات
۱۵۸	 پی‌نوشت ۱: میشل فوکو در پست‌مردنیسم
۱۶۵	 پی‌نوشت ۲: بورگن هابرماس: شناخت، کنش ارتباطی، ارتباطات و گفت‌وگو آرمانی
۱۷۷	 منابع

بخش دوم: اخلاق حرفه‌ای در کسب و کار، اخلاق حرفه‌ای در حسابداری

فصل ششم: حسابداری و اخلاقیات نظام بازار

۱۸۲	 مقدمه
۱۸۴	 حسابداری و اقتصاد مبتنی بر بازار آزاد
۱۸۷	 حقوق و عدالت توزیعی
۹۱	 انصاف بر پایه تساوی یا انصاف بر پایه شایستگی و کارایی
۱۹۲	 انصاف بر پایه تساوی و آزادی افراد
۱۹۳	 انصاف بر پایه تساوی و استحقاق افراد
۱۹۴	 انصاف بر پایه تساوی و منافع عمومی
۱۹۶	 نیازها به عنوان توجیهی برای نابرابری
۱۹۷	 رفاه‌گرایی

۱۹۷	عدالت توزیعی
۱۹۸	حسابداری و سودمندگرایی
۱۹۸	خلاصه
۱۹۸	سؤالات
۱۹۹	منابع

فصل هفتم: آیین حرفه‌ای شدن: اصول اخلاقی یک حسابدار حرفه‌ای

۲۰۴	مقدمه
۲۰۴	رویکردهای تئوریک
۲۰۵	نقش سیاسی حرف
۲۰۷	تعاریف حرفه‌ای گرایی: حرفه‌ای بودن
۲۱۰	منافع عمومی و منافع شخصی
۲۱۶	استقلال
۲۱۸	آئین‌نامه‌ی رفتار حرفه‌ای
۲۲۲	خلاصه فصل
۲۲۳	سؤالات
۲۲۳	یادداشت‌ها
۲۲۵	منابع

فصل هشتم: حسابداری بین‌المللی و رفتار حرفه‌ای

۲۳۲	مقدمه
۲۳۳	حسابداری بین‌المللی، تنوع و پاسخ‌های حرفه
۲۳۳	سیستم‌های حسابداری بین‌المللی و تفاوت‌ها
۲۳۶	پاسخ حرفه: کمیته استانداردهای بین‌المللی حسابداری
۲۳۸	هماهنگ‌سازی حسابداری، جهانی‌سازی و تئوری‌الیم
۲۴۵	هماهنگ‌سازی حسابداری، بانک جهانی و ضرورت توسعه جهانی
۲۴۸	هماهنگ‌سازی حسابداری و تروریسم
۲۵۰	حسابداری اسلامی
۲۵۳	خلاصه
۲۵۴	سؤالات
۲۵۵	منابع

فصل نهم: اخلاق حرفه‌ای: سرمایه فکری و گزارشگری

۲۶۲	مقدمه
۲۶۷	سرمایه فکری: تاریخچه، ویژگی‌ها و مفاهیم
۲۶۸	اجزای تشکیل‌دهنده سرمایه فکری
۲۶۹	دانش (آگاهی)
۲۷۱	مدیریت و اندازه‌گیری دانش
۲۷۳	اخلاقیات و اقتصاد دانشی
۲۷۶	مطالعه موردی: دانش اخلاقی در صورت‌های سرمایه‌ی فکری «کارل برو»
۲۸۲	آن روی سکه اخلاق - اثرات بالقوه اخلاق بر دموکراسی
۲۸۲	فیس‌بوک، شبکه‌های کامپیوتری و اخلاق
۲۸۳	اخلاقیات و سایت «استفاده آزاد»
۲۸۴	ویلاگاها، پادها و اخلاق
۲۸۴	سؤالات
۲۸۵	منابع

فهرست یادداشت‌ها

صفحه

عنوان

۲۱	یادداشت ۱-۱: فور د پیتو
۳۳	یادداشت ۲-۱: فروپاشی Enron
۳۴	یادداشت ۲-۲: تجربه خودتان در زمینه آموزش حسابداری
۳۶	یادداشت ۲-۳: عموم مردم چقدر به صداقت و سلامت اهمیت می‌دهند
۳۸	یادداشت ۲-۴: جنسیت و اخلاق
۳۹	یادداشت ۲-۵: کدهای اخلاقی کمیته استانداردهای بین‌المللی حسابداری و تفاوت‌های فرهنگی
۴۰	یادداشت ۲-۶: ورلد کام - نمونه‌ای از تفکر گروهی؟
۴۲	یادداشت ۲-۷: رفتن به یک رستوران - یک نسخه شناختی
۷۱	یادداشت ۳-۱: رالز و حسابداری
۷۴	یادداشت ۳-۲: استقلال و حسابرس
۱۰۴	یادداشت ۴-۱: اعلامیه حقوق بشر سازمان ملل متحد
۱۰۴	یادداشت ۴-۲: اعلامیه حقوق بشر سازمان ملل متحد «حقوق مناقشه‌انگیز»
۱۰۷	یادداشت ۴-۳: اعلامیه قاهره: حقوق بشر در اسلام
۱۴۴	یادداشت ۱-۵: از ساختارگرایی تا پساساختارگرایی و فرامدرنیسم
۱۴۷	یادداشت ۲-۵: حسابداران و سینما
۱۴۸	یادداشت ۳-۵: فوکو در پست‌مدرنیسم: شکوفایی مدرنیته یا کنار زدن و عبور از آن
۱۵۲	یادداشت ۴-۵: مکتب فرانکفورت
۱۵۴	یادداشت ۵-۵: ویژگی‌های عصر روشنفکری از نظر برلین
۱۵۵	یادداشت ۶-۵: ویژگی‌های پست‌مدرنیته
۱۸۳	یادداشت ۶-۱: شرکت IBM و واقعه هلوکاست
۱۸۵	یادداشت ۶-۲: حسابداری: سرمایه‌های طبیعی و گزارشگری پایداری
۱۸۵	یادداشت ۶-۳: هیئت بازنگری گزارشگری مالی
۱۸۸	یادداشت ۶-۴: استرالیایی‌های اصیل
۱۸۹	یادداشت ۶-۵: حداقل حقوق و دستمزد
۱۹۰	یادداشت ۶-۶: نسل امروز یا نسل آینده
۱۹۳	یادداشت ۶-۷: فحشاگری: تجارت یا استثمار
۱۹۴	یادداشت ۶-۸: مالیات: نازیک و بازیکنان بسکتبال
۱۹۵	یادداشت ۶-۹: تخصیص منابع به خدمات بهداشتی
۱۹۶	یادداشت ۶-۱۰: دو رویکرد در اخذ مالیات
۲۰۴	یادداشت ۷-۱: بازاریابی و توسعه تجاری
۲۰۷	یادداشت ۷-۲: اصلاح حرفه و وکالت در انگلستان
۲۰۸	یادداشت ۷-۳: اصول اخلاقی آدم‌کشی
۲۰۹	یادداشت ۷-۴: ویژگی‌های یک حرفه
۲۱۱	یادداشت ۷-۵: منافع عمومی یا منافع فردی
۲۱۳	یادداشت ۷-۶: نابرابری جنسیتی در حرفه‌ی حسابداری
۲۱۵	یادداشت ۷-۷: رقابت منصفانه
۲۱۷	یادداشت ۸-۷: قانون ساربنز اکسلی (Sarbanes-Oxley) و استقلال حسابرسان
۲۱۸	یادداشت ۷-۹: افشاگری فعالیت‌های سایر اعضای حرفه (لو دادن همکاران)
۲۱۹	یادداشت ۷-۱۰: تخریب حرفه

۲۲۲	یادداشت ۷-۱۱: استانداردهای حسابداری؛ رویکرد اصول محور یا قانون محور
۲۳۴	یادداشت ۸-۱: طبقه بندی کلی (سرفصل) حساب ها در فرانسه
۲۳۵	یادداشت ۸-۲: استانداردهای بین المللی حسابداری
۲۳۷	یادداشت ۸-۳: استانداردهای بین المللی حسابداری
۲۳۸	یادداشت ۸-۴: فریدمن، مسئولیت اجتماعی شرکتی و مسئله
۲۴۰	یادداشت ۸-۵: شرکت های چندملیتی و عدالت توزیعی
۲۴۱	یادداشت ۸-۶: کمک های دولت بریتانیا و محصولات اصلاح شده ژنتیکی
۲۴۲	یادداشت ۸-۷: دانشنامه اروپایی حسابداری
۲۴۴	یادداشت ۸-۸: ترکیب اعضای هیئت استانداردهای بین المللی حسابداری
۲۴۵	یادداشت ۸-۹: مالکیت و ساختار سازمانی بانک جهانی
۲۴۷	یادداشت ۸-۱۰: بانک جهانی و خصوصی سازی شرکت آب در بولیوی
۲۵۰	یادداشت ۸-۱۱: شرکت نفت شل در نیجریه
۲۵۱	یادداشت ۸-۱۲: اصول مالکیت و مالکیت چندگانه
۲۶۳	یادداشت ۹-۱: اینترنت و ابتکارات مدنی دموکراتیک
۲۶۴	یادداشت ۹-۲: مدیریت دانش و حرفه حسابداری
۲۶۶	یادداشت ۹-۳: گزارشگری اجتماعی
۲۶۹	یادداشت ۹-۴: سرمایه فکری در حسابداری مالی
۲۷۰	یادداشت ۹-۵: گزارشگری سرمایه فکری
۲۷۱	یادداشت ۹-۶: اخلاقیات به عنوان دارایی های شرکت
۲۷۳	یادداشت ۹-۷: شبکه های ارتباطی
۲۷۳	یادداشت ۹-۸: نظارت بر محل کار
۲۷۴	یادداشت ۹-۹: داده ها و حریم خصوصی NHS
۲۷۷	یادداشت ۹-۱۰: هفت ارزش اساسی Carl Bro
۲۸۱	یادداشت ۹-۱۱: رفتار اخلاقی و ارزیابی عملکرد کارکنان
۲۸۲	یادداشت ۹-۱۲: اخلاقیات و رسیدگی به عرضه کنندگان
۲۸۳	یادداشت ۹-۱۳: رعایت اخلاقیات برای افزایش سود

فهرست اشکال

صفحه

عنوان

۲۸	شکل ۱-۲: مدل‌بندی اخلاق حرفه‌ای : ویژگی‌های فردی
۴۳	شکل ۲-۲: عوامل مؤثر بر واکنش‌های اخلاقی
۲۰۶	شکل ۱-۷: قانون‌گذاری و هیأت‌های قانونگذار
۲۷۹	شکل ۹-۱: گزارش سرمایه فکری سال ۲۰۰۳ شرکت کارل برو

فهرست جداول

صفحه

عنوان

۴۸	جدول ۱-۲: سطوح و مراحل رشد اخلاقی کلبرگ
۴۸	جدول ۲-۲: نمونه‌های رفتاری برای سطوح و مراحل مختلف رشد اخلاقی کلبرگ
۱۶۹	جدول ۱-۵: ابعاد و مؤلفه‌های نظریه‌ی شناخت‌شناسی یورگن هایرماس
۱۷۲	جدول ۲-۵: تفکیک عقلانیت ارتباطی و عقلانیت ابزاری
۱۷۴	جدول ۳-۵: کنش‌گفتارها در سه جهان